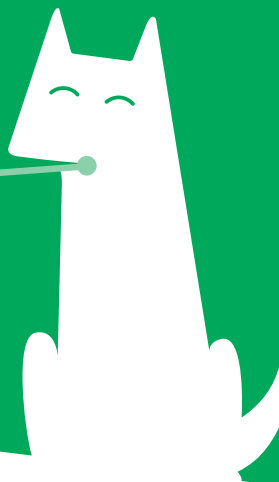

Péče o zuby a dutinu ústní

CATS PROTECTION
VETERINÁRNÍ PŘÍRUČKA 14

Kočky často trpí problémy se zuby, dásněmi, čelistmi nebo jinými měkkými tkáněmi v dutině ústní. Majitelé si obvykle nevšimnou, že má jejich mazlíček bolesti, protože kočky umí známky nepohodlí dobře skrýt a mohou dál bez problémů jíst i pít. Po ošetření zubů nebo jiných potíží v ústech, se většina koček zdá být mnohem živější a šťastnější. Je prokázáno, že problémy se zuby mohou být pro naše kočičí přátele významným zdrojem bolesti a utrpení. Během každoroční preventivní prohlídky prohlédne váš veterinární lékař tlamku vaší kočky, i když k úplnému posouzení případných problémů je třeba provést vyšetření v sedaci. Udržování zdravé dutiny ústní prodlouží a zlepší kvalitu života vaší kočky.

Možná vás až zaskočí závažnost dentálních problémů, které vaše kočka dokáže maskovat. Mezi časté příznaky takových problémů patří:

- snížená starostlivost o vlastní čistotu, která vede ke špatnému stavu srsti
- zapáchající dech
- slintání
- nepohodlí při jídle
- otírání packou
- krvácející dásně
- snížená chuť k jídlu nebo postupná ztráta hmotnosti

Všechny tyto příznaky vyžadují návštěvu veterináře.

Zuby

Koťata mají dvacet šest mléčných zubů, které jsou ve věku šesti měsíců nahrazeny třiceti trvalými zuby. Kočky používají zuby jak k chytání kořisti tak i k obraně proti jiným kočkám nebo predátorům, stejně tak, jako ke žvýkání potravy. Každý zub sedí v místě zvaném „zubní lůžko“ a ke kosti čelisti je pevně uchycen tuhými periodontálními vazy. Zuby se skládají z:

- vnější mineralizovaná část
 - korunka pokrytá sklovinou - bílá část viditelná vizuálně v ústech
 - cementem tvořené kořeny - části ukryté uvnitř čelistí
- vnitřní dentin, který obklopuje celou dřeňovou dutinu, která obsahuje citlivý nerv a vyživující krevní cévy

Prořezávání zubů

Je běžné, že se během prořezávání druhých zubů objevuje zánět dásní doprovázený mírně zhoršeným dechem. To obvykle neovlivní chuť k jídlu nebo chování kotěte. Stává se, že zánět často sám od sebe rychle odezní. Mohou však nastat problémy, když některý z mléčných zubů nevypadne, v tomto případě je nutné jej odborně vyjmout.

Kočky se také mohou setkat s problémy, kdy se jejich zuby prořežou příliš těsně u sebe, nebo se jim vyvine příliš mnoho nebo málo zubů. Problémy může způsobovat také nepravidelný tvar, struktura nebo poloha zubů. Toto obvykle bývá dědičné a může to vést k rozvoji paradentózy.

Fraktury zubů

Kočky, které utrpěly trauma, jako je například dopravní nehoda nebo pád z výšky, obvykle trpí zlomeninami zubů. Nejčastěji jsou postiženy dlouhé ostré špičáky a pokud je obnažena citlivá dřeňová dutina, je nevyhnutelné zub extrahovat. Ošetření kořenových kanálků a techniky opravy korunky se u koček používají jen velmi zřídka.

Opotřebením zubů

U některých koček se občas objeví nadměrné opotřebením zubů (okluze), což také může vyžadovat extrakci.

Zubní resorpce

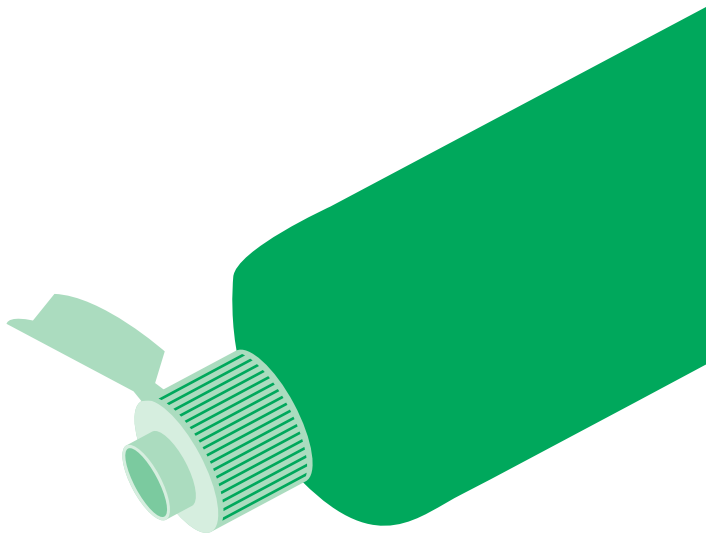
Jedním z nejčastějších zubních problémů u koček je vývoj resorpčních lézí neboli postupného „rozpuštění zubů“, kdy se stěna zubu sama aktivně rozpadá. S určitostí můžeme říci, že u koček, které měli diagnostikovanou zubní resorpci, dochází ke vzniku lézí i v budoucnu.

Resorpci lze pozorovat u koček všech věkových skupin, i když přítomnost a počet postižených zubů s věkem roste. Toto onemocnění více postihuje zadní stoličky a třenové zuby. Často se tak děje na levé i pravé straně symetricky.

Základní příčina není do teď známa, ale porucha se projevuje jako defekt v kalcifikaci zubů. Proces postupně vede k poškození kořenů, ztrátě skloviny a zlomenině zubu.

Pokud dojde ke ztrátě skloviny na okraji dásní, je porucha velmi bolestivá. Mezi příznaky patří otřesy hlavy, silné slinění slin a nepříjemné pocity při žvýkání. Při vyšetření je většinou dáseň v těsném okolí červená a přímo na defektu často ulpívá usazenina zanícené tkáně. Při dotyku nepříjemně bolí a vyvolává cvakání zuby.

Všechny takto postižené zuby je nutné extrahovat. Vady nelze vyplnit, protože resorpční proces stále probíhá a bohužel zatím neexistuje způsob, jak zabránit podobnému poškození ostatních zubů. Doporučuje se proto pravidelné sledování stavu kočky.

Čelisti

Dolní čelist je složena ze dvou větví, které jsou uprostřed spojeny měkkým chrupavčítým můstkem. Je zavěšena do horní čelisti, složené ze dvou maxilárních kostí v temporomandibulárním kloubu. Kořen každého zubu je ukotven hluboko v kosti čelisti a je držen na místě tvrdými periodontálními vazy.

Fraktura čelisti

Zlomeniny čelisti jsou často způsobeny traumatizujícími událostmi a slabé spojení dvou větví spodní čelisti je častým místem poranění. Takové zranění je spíše porušením měkké chrupavčité spojky, takže nejde o pravou zlomeninu.

Tento stav způsobuje prudkou a silnou bolest, nestabilitu čelistí a potíže s jídlom a obvykle vyžaduje chirurgickou stabilizaci za pomoci kovových implantátů.

Zlomenina čelistí nebo dolní čelistní kosti bude obvykle vyžadovat složitější chirurgický zákrok. U koček s pokročilým onemocněním ledvin se mohou vyvinout změkčené kosti obličejů. U těchto koček je vyšší riziko zlomenin čelisti, a to zejména při ošetření, jako je zubní extrakce. Traumatické příhody, jako je například pád z vysoké výšky, může také způsobit defekt tvrdého patra. Obtížnější opravitelnost zlomeniny si vyžaduje návštěvu specializovaného pracoviště.

Osteomyelitída (zánět kostní dřevě)

Infekce a zánět kosti často následují po traumatu, když se do čelistních kostí dostanou bakterie. To může vyžadovat chirurgickou léčbu i dlouhý průběh léčby antibiotické. Osteomyelitida může být také důsledkem dlouhodobého onemocnění periodontu (viz níže).

Periodontální onemocnění

Týká se zánětu a oslabení tkání, které obklopují a podporují zuby včetně dásní, periodontálního vazů zajišťujícího zuby na místě a samotné čelisti. Způsobuje špatný vývoj kapes kolem zubu, zánět a resorpci kosti a v konečném důsledku může vést ke ztrátě zubu. To je obvykle způsobeno bakteriemi nebo plaky v ústech. Plaketa je vždy přítomna v ústech kočky. Může být nadměrně velká a může způsobit onemocnění z mnoha důvodů:

- omezené přirozené čištění zubů kvůli špatnému umístění zubů, ztrátě zubů nebo dietním účinkům
- zvýšený zánět dásní v důsledku traumatu
- snížená přirozená obranyschopnost těla v důsledku zděděných defektů imunitního systému nebo jiného onemocnění, jako je onemocnění ledvin nebo jater, cukrovka nebo virová infekce.

Usazeniny slin a plaku vedou k tvorbě zubního kamene na zubech a zanechávají drsný povrch, který může způsobit další hromadění plaku. Extrakce zubů se používá k léčbě pokročilého periodontálního onemocnění. Pokud problém není příliš závažný, veterinář vyčistí zuby nad a pod linií dásní, vyleští je, aby zanechala hladký povrch, zatímco je kočka pod celkovým anestetikem.

V kombinaci s domácí péčí o zuby a pravidelnými kontrolami, bývá léčba u mírných případů účinná. Je důležité, aby se při paradentóze podařilo zamezit zbytečné ztrátě zubů. Zanícená a infikovaná dutina ústní zásadně ovlivňuje vznik dalších onemocnění jinde v těle.

Onemocnění měkkých tkání dutiny ústní

Problémy s ústy mohou také pramenit z virových infekcí, které vedou k ulceraci (vzniku vředů) dásní, jazyka a patra – viz Veterinární příručka "Cat's Protection: Kočičí rýma". Mezi další příčiny patří rány od kočičích bojů, benigní nebo zhoubné bujení a cizí tělesa. Snad nejběžnější je však Kočičí chronická gingivostomatitida (onemocnění dutiny ústní).

Gingivální úbytek nebo zánět dásní

Gingivitida je zánět dásní a pokud se nechá bez ošetření postupovat, může vést k ústupu dásní a ztrátě zubů. Vyskytuje se v důsledku bakteriálního plaku na zubech a obvykle je lokalizována do místa kontaktu zubu s dásní.

Mírná gingivitida je občas vidět u koťat v době výměny jejich mléčných dočasných zubů za zuby trvalé. V závislosti na rozsahu a příčině zánětu dásní může léčba zahrnovat antibiotika, protizánětlivé ošetření, ošetření zubů v celkové anestezii a následnou domácí péči. Správná strava, zubní hygiena a pravidelné zubní ošetření pomáhají kontrolovat a předcházet zánět dásní. Pokud se neléčí, vede k chronickému utrpení z neustálé bolesti, rozvoji onemocnění periodontu a ztrátě zubů.

Kočíí chronická gingivo-stomatitida (FCGS)

Malá část koček trpí závažnějším zánětem úst. Tento bolestivý stav se liší podle závažnosti. Může vést ke krvácení, ulceraci, infekci a dokonce k tvorbě výrůstků a laločnatých útvarů na dásních. Předpokládá se, že ke vzniku FCGS přispívají tři hlavní faktory:

- reakce na přítomnost bakterií v zubním plaku a kameni
- špatně fungující imunitní systém - pravděpodobně v důsledku jiných onemocnění nebo infekce viry, které ovlivňují imunitní systém, jako je virus kočíí imunodeficience (FIV)
- další základní virové infekce, zejména kočíí kalicivirus (FCV)

Výsledkem je, že imunitní systém kočky nadměrně reaguje na problémy s plakem spojené s gingivitidou, periodontálním onemocněním nebo resorpčními lézemi a způsobuje chronický zánět.

Léčba zahrnuje snahu eliminovat bakteriální infekci v zubním plaku, která vyvolává nadměrnou imunitní odpověď. Antibiotika, protizánětlivé léky, úleva od bolesti a antivirová léčba mohou pomoci s podporou majitele, který se pokusí vyvolat u kočky chuť k jídlu. Při bolavých ústech může někdy činit obtížné aplikovat kočce medikamenty perorálně. Některé kočky tak vyžadují léčbu pravidelnými injekcemi. Jsou případy, kdy lze eliminaci bakterií dosáhnout pouhou extrakcí zubu. Někdy je nutná i úplná extrakce všech zubů, takže již není místo pro tvorbu plaku. Překvapivě si většina koček poradí velice dobře i bez zubů a tento zákrok vyřeší problémy u přibližně 50% postižených koček. Nejobtížnějším případem jsou stavy, kdy je postižena i zadní část úst. Některé případy bohužel nelze vyléčit a ke zvládnutí takového problému je nutná dlouhodobá léčba medikamenty. Naštěstí většina koček velmi dobře reaguje na veterinární ošetření v kombinaci s následnou domácí péčí o zuby.

Diagnostika problémů s dutinou ústní

Váš veterinář bude hledat záněty dásní, ulcerace, eroze zubů, tvorbu plaku, zubního kamene a jakékoli známky základního onemocnění. Zřejmě se vaše kočka nevyhne celkové anestezii, aby bylo možné vše dokonale udělat a zvíře minimálně stresovat.

Veterinář se také pokusí identifikovat všechny přispívající faktory. Pokud je to nutné, mohou být odebrány vzorky krve, výtěry pro kultivaci virů a bakterií spolu s biopsií jakýchkoli zanícených tkání. Běžně se používá sondáž a neměl by se opomenout i zubní RTG.

Léčba problémů v dutině ústní

Požadovanou léčbu doporučí váš veterinář v závislosti na konkrétních problémech vaší kočky, ta může zahrnovat:

- chirurgická korekce poškozených zubů nebo měkkých tkání v ústech
- hledání všech možných zhoršujících faktorů
- odstranění zubního plaku případně zubního kamene nad a pod linií dásní
- leštění a vyhlazení povrchu zubů také vede ke snížení tvorby plaku
- extrakce zubů v případě potřeby
- podpora chuti k jídlu a další doplňková péče, atd.
- na delší dobu nasazená terapie antibiotiky nebo látkami tlumícími zánět a bolest
- nastavení domácí péče, jako je pravidelné čištění zubů, výběr krmiva a pravidelné kontroly. Některé kočky snázejí čištění zubů a používání speciálně vytvořených ústních vod lépe než jiné. Je dobré se vším začít již od kotěte nebo u mladé kočky. Všechny druhy domácí péče jsou nedostatečné, pokud nejsou ve spojení s občasným či pravidelným veterinárním ošetřením zubů. Jsou ale užitečné pro dlouhodobé potlačení problémů se zdravím dutiny ústní.

ZÁKLADNÍ PRŮVODCI

- 1 Péče o kočku 84001
- 2 Vítejte doma 84002
- 3 Stěhování 84003
- 4 Krmení a obezita 84004
- 5 Ochraňte svou kočku 84005
- 6 Kastrace - plánování rodiny a založení chovu 84006
- 7 Kdy je čas, nechat odejít 84007
- 8 Označení mikročipem 84008
- 9 Pochopení životních potřeb vaší kočky 84009
- 10 Kontrola a řízení chování vaší kočky 84010
- 11 Kočky žijící společně 84011
- 12 Indoor and outdoor cats 84012
- 13 Kočky a zákon 84013
- 14 Kočky a lidé 84014
- 15 Péče o své zdraví 84015
- 16 Stáčí u koček 84016
- 17 Divoké kočky 84017
- 18 Březost, porod a následná péče o novorozená koťata 84018

VETERINÁRNÍ PRŮVODCI

- 1 Arthritis 83201
- 2 Feline Lower Urinary Tract Disease (FLUTD) 83202
- 3 Diabetes 83203
- 4 Itchy cats and skin disorders 83204
- 5 Feline Parvovirus (FPV) 83205
- 6 Kidney or renal disease 83206
- 7 Cats with disabilities 83207
- 8 Hypertension 83208
- 9 Feline Immunodeficiency Virus (FIV) and Feline Leukaemia Virus (FeLV) 83209
- 10 Feline Coronavirus (FCoV) and Feline Infectious Peritonitis (FIP) 83210
- 11 Heart murmurs and heart disease 83211
- 12 Hyperthyreóza 83212
- 13 Kočičí astma 83213
- 14 **Péče o zuby a dutinu ústní** 83214
- 15 Blechy a další parazité 83215
- 16 Kočičí rýma 83216
- 17 Infekční choroby a vakcinace 83217
- 18 Digestive disorders – vomiting and diarrhoea 83218
- 19 Vy a váš veterinář 83219
- 20 Kočky a těhotné ženy – Toxoplazmóza 83220

Další informace o Cats protection nebo o možnostech poskytnutí daru této organizaci najdete na adrese www.cats.org.uk

Nebo se rozhodnete poskytnout dar či podporu spolku Kočičiny z.s., využijte náš transparentní účet .

Bez vaší laskavosti, finanční podpory a pomocným rukou, bychom nemohli každým rokem zachránit desítky trpících koček a zlepšovat životní podmínky nejen pro kočky, ale pro všechny.

